

entrevista

Una tarda de dissabte de 1994, amb setze anys, va plantar-se a la porta de Televisió de Figueres i se la van quedar per presentar els informatius del cap de setmana. Ha fet humanitats i periodisme, i és doctora en comunicació social. S'ha passat anys estudiant els federals de l'Alt Empordà. N'ha publicat dos llibres: *Amb la República al cap i Catalunya al cor. Empordà Federal (1911-1938)* i *Josep Puig Pujades. Líder del republicanisme empordanès*. També és professora de geografia i història, però de seguida va deixar l'institut per dedicar-se a donar visibilitat a les històries anònimes que passen a tocar de casa i que, d'altra manera, no existirien. Potser la coneixeu perquè surt tot sovint a TV3, al Telenotícies, parlant dels immigrants i de totes les seves problemàtiques.

Anna Teixidor, la veu dels invisibles

MARIA ÀNGELS CASADEMONT > TEXT

MARC FARO > FOTOS

Encara hi ha una gran invisibilitat d'alguns col·lectius immigrants perquè moltes vegades són comunitats molt tancades

—**Ha treballat molt la història de la premsa empordanesa...**

—Quan estudiava vaig començar a col·laborar amb Jaume Guillamet, catedràtic d'història de la premsa a la UPF. Primer vaig fer una tesina d'un periòdic de Figueres, *l'Empordà Federal*, i llavors un treball de recerca sobre l'ànima i director d'aquest periòdic, Josep Puig Pujades, sastre de professió i màxim republicà federal del primer terç del segle XX a Figueres. Vaig estar sis o set anys treballant-hi, paral·lelament a la feina de periodista i de professora. I d'aquí va néixer una gran afició per la premsa històrica.

—**Ara la comparteix amb el seu pare, amb qui investiga la premsa local.**

—Estem fent la història de la premsa de la Selva i ens acabem de donar una altra beca per fer la de Palamós. Són estones que t'evadeixes del món, però ho faig molt pel meu pare, perquè he vist que en gaudeix tant com jo. Es va jubilar fa quatre anys i va començar a estudiar història a la UdG amb el programa de gent gran.

—**Ja havia estudiat la premsa de Figueres de la Segona República.**

—Sí, amb Jaume Guillamet, Manuel Moreno i Albert Testart. És curiós, perquè a en Guillamet això li ve del seu pare, d'en Joan Guillamet escriptor, que és qui el va engrescar amb la premsa. I, en canvi, jo ho he transmès al meu pare. Ell és molt minuciós i repassa la premsa contemporània per veure si trobem referències de més capçaleres de les quals no s'ha conservat cap número.

—**Han fet alguna troballa, com *La Legalidad de Blanes*.**

—Sí. El valor és fer un catàleg recollint totes les publicacions que han pogut sorgir, des de les primeres fins a la mort de Franco. I veure en quins punts de la comarca van ser més importants i si van tenir una evolució més republicana, més radical, més conservadora... Això et permet entendre una mica l'ànima d'aquell poble: si hi havia inquietuds culturals,

polítiques, socials, etc. En el cas de la Selva, són molt importants les revistes d'estiuejants de Sant Hilari o de Caldes de Malavella perquè bona part de la intel·lectualitat catalana hi va venir a estiuejar.

—**Fa anys també va fer un treball d'una publicació de Cadaqués.**

—De *Sol Ixent*, però no està editat. L'assignatura pendent que tinc és publicar l'obra inèdita de Puig Pujades. Té molta obra periodística, de teatre, novel·la i conte. Però he de trobar temps per fer-ho i ara estic molt concentrada en el tema del gihadisme. N'estic fent un assaig que em requereix molta atenció. El més interessant en aquests moments és saber què pensa aquesta gent i com s'està produint la radicalització, per trobar mesures de prevenció i evitar que el problema vagi a més. I per veure en què ens hem equivocat.

—**El reportatge que en va fer al 30 minuts amb Marc Faro i Lluís Montserrat mostrava un intens procés d'investigació. Com van començar a estirar el fil?**

—A través d'una font vam saber que hi havia hagut uns homenatges per les xarxes socials a una persona que vivia a Barcelona i s'havia mort a Síria. El juliol de l'any passat vam començar a treballar-hi fent carrer. Al principi ens va costar molt perquè no trobàvem res. Teníem alguns perfils per les xarxes i anàvem a veure si els localitzàvem a través de les pistes que donaven: el color dels pisos on vivien, el barri, el poble... Vam trobar una persona al sud de França que presumptament se'n volia anar a Síria i la vam poder entrevistar. Després vam perdre'n el contacte i no sabem si ha marxat o no. En alguns moments has de parar, i és millor no saber-ho tot.

—**Hi havia perill?**

—Nosaltres estem fent periodisme, no som investigadors ni som la policia. Un cop hem obtingut el testimoni i tenim una visió diferent que ens permet explicar un altre angle de la realitat, no cal que intensifiquem relacions amb aquestes persones. S'ha de ser prudent.

“**Joan Guillamet va engrescar el seu fill amb la premsa, i jo he engrescat el meu pare**”

—**No deu ser fàcil aconseguir la confiança dels testimonis.**

—Requereix molt de temps. I s'ha de ser molt honest i complir el que pactes amb ells: si ens diuen que no en podem parlar, no en parlem, i si ens diuen que hem de canviar-los el nom i el sexe, els canviem. Durant els últims quatre mesos a la feina només ens dedicàvem a això tot el dia. Fora de la feina també, perquè si estàs en una cafeteria amb gent i t'arriba un whatsapp de Síria l'has de respondre. Si no, aquesta persona l'endemà no et contestarà. A la nit, quan ja te n'aniries a dormir, és quan més els agrada parlar: ho has de deixar tot i estar per allò. A més, hi ha un intent continu de reclutar-te perquè allà fan falta dones, però és una manera de poder parlar amb ells. Abans el contacte era més fàcil perquè encara no hi havia hagut operacions policials a Catalunya sobre aquest tema.

—**De fet, dues d'aquestes operacions policials van produir-se arran del reportatge.**

—Sí, sembla que les persones que vam entrevistar ja estaven essent investigades pels cossos policials. Per exemple, la família de Badalona la vam conèixer a l'agost. Els pares expressaven preocupació perquè els seus fills bessons de setze anys volien viatjar a Síria. El fill gran hi havia mort. Malgrat això, ens va sorprendre l'operació policial.

—**Quines eines tenim a l'abast quan veiem que els nostres fills s'estan radicalitzant?**

—Comença a haver-hi algunes iniciatives de programes de desradicalització, però a Alemanya, per exemple, ja estan implantats des de fa temps. Aquí encara no hi ha cap estructura que et permeti fer aquest procés. També ens trobem que falten recursos per reintegrar la gent que ha tornat de Síria o Turquia, que ja no té cap problema amb la justícia i vol començar de nou. Cal que facin una desconexió emocional amb el que han viscut, que moltes vegades els ha deixat molt tocats.

—**Hi ha la temença que aquestes persones que tornen puguin cometre algun atemptat.**

—Sí, però segons els experts només una minoria dels que tornaran atemptaran. El perill són els que hi volen anar i estan frustrats perquè se'ls ha retirat el passaport. Els experts diuen que pot haver-hi un atemptat en qualsevol moment i a qualsevol punt d'Europa. Alguns, fins i tot, apunten objectius i zones concretes.

—**Barcelona?**

—El que diuen és que és un lloc molt conegut i popular. Madrid ja va tenir un atemptat. Però no podem crear una alarma al voltant d'això perquè llavors donem més suport a aquests grups que creuen en la violència armada per arribar a uns objectius.

—**Per què es nega públicament el gihadisme a les presons catalanes?**

—Perquè estem parlant d'un tema molt sensible amb connotacions ter-

El gihadisme és un fenomen que creixerà i cada vegada serà més difícil de percebre

roristes per les quals políticament pot interessar molt o molt poc explicar què s'està fent per aturar-ho. La Conselleria ens va negar que hi hagués interns que s'estiguessin radicalitzant, malgrat que els vam dir que teníem un cas a la presó Model de Barcelona d'una germana que ens ho explicava. El fet que aquesta institució no vulgui parlar del tema davant de càmera pot generar molts dubtes de si realment s'hi està treballant però no interessa divulgar-ho, o de si no s'hi està treballant.

—Què se'n sap, dels catalans que han estat empresonats?

—En sabem molt poques coses. La majoria de sumaris estan sota secret i no s'hi pot accedir de moment. En molts casos se'ls aplica la dispersió per delictes vinculats al terrorisme, i són molt lluny de casa: el noi detingut a Sant Feliu de Guíxols és a Còrdova i els familiars encara no l'han anat a veure; els de Badalona són a Madrid; el de Piera és a Lleó i la família s'ha hagut de traslladar a l'Hospitalet de Llobregat per la presó social; el de Sant Vicenç tampoc no

ha vist els seus pares... Estem parlant de casos de difusió que potser van penjar fotografies o van posar «M'agrada» al Facebook i que, probablement, no eren conscients que això podia suposar una pena de presó. Alguns estan enviant cartes carregades de desesperació, que denoten poques ganes de viure, perquè la situació dins d'una presó no és gens fàcil, i acostumen a anar a una cel·la d'aïllament prèvia.

—Pot ser que en surtin més radicalitzats de com van entrar-hi.

—És clar, què passarà amb aquesta gent si finalment es demostra que eren innocents o que el que van fer era molt lleu? Potser surten i se'n van directament cap a Síria. El pas per la presó els pot haver radicalitzat més o pot ser que no vulguin saber mai més res de tot això.

—Veurem més operacions policials a Catalunya pròximament?

—Crec que n'hi haurà algunes més. El gihadisme és un fenomen que creixerà i cada vegada serà més difícil de percebre. Però anar a Síria ara també és més

complicat que fa cinc mesos. A Turquia hi ha totes les policies que et puguis imaginar, i s'està controlant molt.

—La Interpol té identificats tres mil perfils, però es creu que almenys cinc mil persones d'Europa han viatjat a Síria. Combatents i també dones per als combatents. Fa poc, va presentar una peça al Telenotícies d'una dona de Lanzarote que estava reclutant nenes.

—Nenes i adolescents, sí. Però també estem veient que hi ha noies i nois captats per aquestes cèl·lules que juguen un doble rol i estan ajudant els cossos policials. Se senten herois. Estan molt influenciats per sèries de televisió espanyoles, com *El Príncipe*. El gran problema és que no són conscients de la realitat que es poden trobar. A vegades fins i tot pot córrer perill la seva integritat física, malgrat el que et digui el policia.

—Parlem del sistema de captació.

—Té unes estratègies molt afinades. Depenent de l'edat, el sexe i la formació que tinguis, els arguments per convèncer-te seran uns o altres. Hi ha antropòlegs que han establert unes fases: primer hi ha un trencament amb els amics més pròxims, després amb les activitats quotidianes —com per exemple jugar a futbol—, després amb els professors i finalment amb la família.

—El motiu de fons que porta a fer aquest viatge sembla una qüestió de falta d'identitat.

—No és un tema de si ets ric o pobre, perquè també han marxat persones amb estudis universitaris i d'alta capacitat adquisitiva. La gent amb qui parlem que és a Síria no se sent ni de Catalunya, ni d'Espanya ni del Marroc, que és el país dels seus pares. Fent aquest viatge, en canvi, se senten de l'*umma*, la comunitat musulmana. I llavors la seva vida té un sentit. També estic veient que els seus progenitors van venir aquí i es van dedicar a treballar i a pujar la família, i ells, que són les segones generacions, s'han començat a preguntar per què els seus pares

Hi ha nois i noies captats per cèl·lules gihadistes que juguen un doble rol i estan ajudant els cossos policials

no són més religiosos o per què no els ensenyen prou l'islam. Tenen aquesta curiositat per saber.

—**Alguns pares musulmans, sobretot de les comarques gironines, envien els seus fills uns quants anys a l'Àfrica a estudiar l'Alcorà.**

—Vam anar a cinc madrasses al costat de Banjul, a Gàmbia, i hi vam trobar més de cent nens que havien sortit de Catalunya. Poden passar-se deu hores al dia recitant l'Alcorà fins que se l'aprenen de memòria. En la majoria dels casos, els pares volen que mantinguin les seves arrels.

—**Ja fa anys que va començar a informar sobre els immigrants a Catalunya.**

—Encara hi ha una gran invisibilitat d'alguns col·lectius immigrants. Moltes vegades és perquè són comunitats molt tancades. Tot i així, tenim pistes que hi ha matrimonis forçats de gambians, indis i pakistanesos i que encara s'estan practicant mutilacions genitals femenines de nenes gambianes. Recordo fa uns anys que al carrer de la

Jonquera de Figueres deixaven anunciar a les bústies d'una dona que es dedicava a fer ablacions de clítoris. La situació de la dona pakistanesa també és una realitat molt invisible.

—**Deu costar que vulguin parlar davant de càmera.**

—D'entrada ningú no vol parlar. Has de trobar-te amb elles en espais de sociabilitat que et permetin conèixer-les amb un altre registre i generar una certa confiança. Millor quan fan festes de dones, perquè no hi ha els marits vigilant-les.

—**Va estar tres anys fent carrer a Salt per seguir la pista als que hi havien vingut a fer les Amèriques.**

—Amb la periodista Anna Punsí, fins i tot vam traslladar-nos-hi a viure a casa d'uns indis. Vam aguantar tres dies. A Salt en algun moment es va voler dir que es feia un «laboratori d'idees», però en el fons va ser una campanya de màrqueting d'alguns polítics, perquè amb la crisi els programes d'immigració s'han quedat a la mínima expressió. Com arreglem el tema dels

guetos, que el 80 % de la població escolaritzada sigui immigrant i que ningú no accepti una zonificació amb Girona? El multiculturalisme d'Estats Units ha fracassat, i el model d'integració francès també. Avui una noia musulmana que ha nascut i viu a Girona, i que no està a favor dels grups gihadistes, em deia que només aniria a votar si sortís una candidatura que volgués instal·lar la xaria a Catalunya o a Espanya. Aquesta persona es vol casar aquí i no vol marxar a viure al Marroc ni se'n vol anar amb Estat Islàmic. Però està a favor que li tallin la mà si roba i que l'apedreguin per un adulteri. Això vol dir que tenim una realitat al davant que no sé si s'està gestionant ni si sabem com hem de gestionar.

—**Expliqui'ns més històries.**

—Un dia, amb en Marc Faro, l'operador d'imatge amb qui he fet tots els documentals, estàvem de guàrdia amb el 3/24 i ens van trucar perquè havien atropellat una prostituta a la Jonquera. Quan vam ser allà ja no hi havia el cadàver, però ens va semblar que començava la història d'alguna cosa.

Vam visitar cinc madrasses a Gàmbia i vam trobar més de cent nens de Catalunya

TV3

ALAN BALZAC

IEC

—Van estirar el fil i es van trobar una de les xarxes d'exploació de dones a Catalunya més perilloses i difícils de combatre.

—Sí, perquè les tenen esclavitzades amb el sistema del vudú, i ara hem vist que també amb els seus fills. Fins i tot vam anar a Nigèria a conèixer els pares de la noia. Sempre passa que comences amb una cosa molt petita que et sembla que no et portarà enlloc i després veus que hi ha un abast que no t'ho pensaves. Les nigerianes, però, un cop han pagat el deute ja són lliures. Les noies dels països de l'Est, en canvi, tot i que els seus deutes són més petits, sempre estan emprisonades pels proxenetes, que moltes vegades són els seus xicots.

—De les xineses en sabem molt poc.

—És una de les xarxes més grans que hi ha actualment. Almenys hi ha quatre-cents pisos de prostitució xinesa a Barcelona. I és molt difícil que aquestes noies denunciïn la seva situació, per por i per la barrera de la llengua. Fins i tot han hagut de canviar alguns intèrprets perquè anaven en connivència amb l'organització criminal.

—Aquest estiu també denunciava el tràfic de dones i nens subsaharians per les màfies que controlen l'estret de Gibraltar. Com va localitzar el fenomen?

—Una font ens va parlar d'una mare que era a Tànger, retinguda per una xarxa de tràfic de persones, a qui havien agafat la criatura. Aquesta dona va sa-

>> A dalt, l'Anna Teixidor a una de les escoles alcoràniques de Serekunda on va conèixer una trentena de nenes i adolescents procedents de Catalunya que hi estudiaven. A continuació, la vida d'en Lahcen (a l'esquerra) i el seu germà, Said, va ser una de les històries que va seguir en el documental Somnis atrapats. A baix, la periodista va rebre el 22 d'abril el premi Joan Givanel i Mas de Comunicació Social, atorgat per l'Institut d'Estudis Catalans per la seva tesi doctoral sobre la biografia del polític i literat Josep Puig Pujades.

Fa uns anys a Figueres deixaven anuncis a les bústies d'una dona que feia ablacions de clítoris

ber que hi havia hagut una operació policial i que el seu fill es trobava a Catalunya. L'infant va anar a parar en un centre de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i està a punt de ser donat en adopció. La seva mare l'està reclamant però és molt difícil que l'hi retornin, perquè, quina garantia tens que aquella dona ja no forma part de la xarxa, que el fill no és també una víctima de tràfic o que el podrà mantenir?

—De què en fan, d'aquests nens, quan arriben aquí?

—És la gran incògnita. Com que oficialment no existeixen poden traficar amb els seus òrgans, poden servir de coacció perquè les mares es prostitueixin i aconseguixin pagar el deute més ràpid... Moltes vegades aquestes criatures són fruit de les violacions que pateixen les noies durant el viatge des de Nigèria fins al Marroc. Llavors, aquesta mainada és separada de les mares i passada per l'Estret abans o després d'elles. Però tot això són puntes d'iceberg que ens diuen que el fenomen és molt més ampli, i no en tenim xifres quantitatives.

—A banda de tot això, hi ha la tragèdia d'arribar fins aquí i dels naufragis humans al Mediterrani.

—I d'aquests dos mons entre Europa i fora d'Europa. Si no has nascut a Europa, no et mereixes ser-hi.

—No fa gaire patíem perquè no sabíem on posar els milers de refugiats que fugen de Síria.

—D'entrada, els governs europeus van rebutjar les quotes. Però en qualsevol moment nosaltres podem ser refugiats. Els nostres avis bé van haver de marxar enmig d'una guerra civil.

—Durant un temps va deixar les problemàtiques dels immigrants per centrar-se en un dels autors referents de l'humor anglès.

—Amb aquests temes que fem ens costa molt tenir la càmera a punt. Les coses passen quan passen i t'has d'espavilar en aquell moment. Vam pensar que amb Tom Sharpe seria molt més senzill: arribaríem a casa seva amb un guió i avui gravarem com menja una poma, demà com s'afaita i demà passat com escriu.

—I no els ho va deixar fer.

—Ens vam trobar amb un senyor que marcava ell la pauta i tu t'havies d'adaptar. Era entranyable. Arribàvem a les nou per veure'l com esmorzava i ja havia esmorzat.

—Des dels anys noranta que vivia a Llafranc i mai no va voler aprendre ni una sola paraula en català.

—Ja en sabia alguna, però era molt tossut i no volia parlar en català. Ara volem fer un segon documental sobre l'esforç titànic que està fent la Montse Verdguer per preservar el llegat de Tom Sharpe. Acaba de crear-li una fundació i està treballant en la seva biografia. Ell només va escriure trenta mil paraules de les seves memòries, en format carta, però ella ho té tot anotat. Casa seva està plena de documentació que ha rebut d'herència. Aquesta dona ha fet i farà molt per en Tom. Fins i tot la vam acompanyar a escampar les seves cendres per llocs molt concrets que volia ell.

Maria Àngels Casademont Maruny
és periodista.

El “laboratori d'idees” en tema d'immigració de Salt en el fons va ser una campanya política